

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ צו, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ח

יוצא לאור לש"פ צו, שבת הגדול, י"ב ניסן, ה'תשע"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלש לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ צו, שבת הגדול הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ צו, שבת הגדול ה'תשכ"ח, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לרפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ב' ניסן, ה'תשע"ג

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5773 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. שיחת ש"פ צו, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשכ"ח.

בלתי מוגה

א. בנוגע לשבת הגדול — כותב רבינו הזקן בשולחנו¹ (מיוסד² על דברי גדולי ישראל שלפניו): "נוהגין במדינות אלו שבשבת הגדול במנחה .. אומרים עבדים היינו וכו', לפי שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים".

ויש לומר, שענין זה בא בהמשך להמבואר בסעיף שלפנ³ ש"שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול לפי שנעשה בו נס גדול כו", ובסעיף זה מוסיף עוד טעם:

רבינו הזקן מבאר את ה"נס גדול" שנעשה בשבת שלפני הפסח (שלכן "קורין אותו שבת הגדול") — "שפסח מצרים הי' מקחו מבעשור לחודש .. ואותו היום שבת הי' .. וכשלקחו ישראל פסחיהם באותו שבת, נתקבצו בכורי אומות העולם אצל ישראל ושאלום למה זה הם עושין כך, אמרו להם, זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים. הלכו בכוריהם אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש מהם שישלחו את ישראל, ולא רצו, ועשו הבכורות עמהם מלחמה, והרגו הרבה מהם, וז"ש למכה מצרים בבכוריהם. וקבעו נס זה לזכרון לדורות בשבת, וקראוהו שבת הגדול"⁴. וממשיך רבינו הזקן: "ולמה לא קבעוהו בעשירי לחודש סתם, בין שחל בשבת בין שחל בחול (כבקיעות שנה זו), כדרך שנקבעו כל המועדים?" ומבאר טעם הדבר⁵.

ועל זה מוסיף בסעיף ב' שיש ענין נוסף בשבת הגדול — "שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים":

הכוונה בזה בפשטות היא — שההתחלה של גאולת מצרים היתה בשבת שלפני הפסח, כי, ענינו של יום השבת הוא ש"מיני' מתברכין כולהו יומיני'⁶, כך, שכל הענינים שישנם בימי השבוע כלולים הם ביום השבת שלפנ⁷ז, ונמצא, שהגאולה והנסים שבפסח, כלולים ומתחילים בשבת

תשכ"ד ס"א ואילך (תו"מ חל"ט ס"ע 264

1) או"ח סת"ל ס"ב.

ואילך). וש"נ.

2) אף שרבינו הזקן אינו זקוק לראיות

6) ראה גם שיחת ש"פ אחרי, שה"ג, י"ב

ויטודות כו'.
3) ס"א.

ניסן דאשתקד בתחלתה (תו"מ חמ"ט ע' 267

4) תהלים קלו, יו"ד.

ואילך). וש"נ.

7) זח"ב סג, ב. פח, א.

5) ראה גם שיחת ש"פ צו, שה"ג, ח' ניסן

שלפני הפסח. ולפי טעם זה אתי שפיר הקביעות בשבת דוקא, כי כל ענין "התחלת הנסים והגאולה" לפני פסח הוא רק מצד ענינו של יום השבת. ולהעיר, שהענין ד"מיני' מתברכין כולהו יומין" ישנו אמנם בכל שבת, אבל זהו רק בהעלם, ואילו בשבת הגדול הי' זה בגילוי, שכן, כללות ענין יצי"מ הו"ע הגילוי, כמבואר בכ"מ⁸ שהענין דיצי"מ הוא היציאה ממעמד ומצב של עיבור, שהו"ע ההעלם, לענין הלידה, שהו"ע הגילוי, ובהתאם לכך, הנה גם בשבת שלפני פסח, שמיני' מתברכין כולהו יומין, "היתה התחלת הגאולה והנסים" בגילוי; וענין זה קשור גם עם ה"נס גדול" ד"למכה מצרים בבכוריהם" שהי' באותו שבת — שהוא נס גלוי.

ב. ועפ"ז יש לבאר גם את דברי רבינו הזקן בנוגע ל"נס גדול" שאירע בשבת שלפני הפסח — שאינו מביא את דברי הטור, אלא דברי התוס':

בטור⁹ (וכן בכל בו¹⁰) איתא, שבאותו שבת "לקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו, לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר".

ואילו בתוס'¹¹ הובאו דברי המדרש¹² ש"כשלקחו פסחיהם באותה שבת נתקבצו בכורות .. אמרו להן זבח פסח לה' שיהרוג בכורי מצרים, הלכו אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש ממנו שישלחו ישראל, ולא רצו, ועשו בכורות מלחמה, והרגו מהן הרבה, הה"ד למכה מצרים בבכוריהם". ויש לעיין למה הביא רבינו הזקן את הטעם שהובא בתוס', ולא את הטעם שהובא בטור?

ג. ואין לומר שרבינו הזקן לא הביא הטעם שבטור, בגלל הקושיא שהקשו על דברי הטור, ש"לפי טעם זה הוה לי' למיקרי לכולהו יומי דמעשור לחודש עד ערב הפסח ימים גדולים דבכולם נעשה נס"¹³ — שהרי יש על זה שני תירוצים:

(א) "עיקר הנס הי' בהתחלתה, שאז הי' עיקר קהיון שיני המצרים, אבל אחר שעבר היום הראשון, כיון דדשו דשו"¹³.

(ב) בימים שלאח"ז, לא האמינו המצריים שבנ"י אכן יעשו זאת (לשחוט את השה) בפועל, כי, אם כוונתם לעשות זאת, מדוע אינם עושים

(11) ד"ה ואתו — שבת פז, ב.

(12) מדרש תהלים עה"פ. ועוד.

(13) ב"י שם.

(8) יחזקאל קאפיטל טז. וראה תו"א ר"פ

וארא. ובכ"מ.

(9) או"ח שם.

(10) סמ"ז.

זאת מיד. — בשלמא בנוגע ליום השבת, ידעו המצריים שבנ"י לא עושים בו מלאכה (כדאיתא במדרש¹⁴ שמשה רבינו פעל אצל פרעה ליתן לבנ"י את יום השבת בתור יום מנוחה), ולכן חשבו שישחטו את השה למחרתו, אבל בראותם שגם למחרת אינם שוחטים את השה, שוב לא האמינו עוד לבנ"י שעומדים הם לשחוט את השה. ולכן הי' הנס רק ביום השבת¹⁵.

ד. ויש לומר הביאור בזה:

החילוק שבין ב' הטעמים הוא — שלפי הטעם שהובא בטור, לא הי' זה נס גלוי, אלא בהעלם.

ובהקדים קושיית הב"ח¹⁶: "למה יהיו שיניהם קהות עכשיו ביותר, וכי לא היו מצריים יודעין שישראל שוחטין ואוכלין אלים וכבשים בכל יום ויום" (וכמ"ש¹⁶ "כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים", ופירש רש"י, "דבר שנאווי הוא למצרים לאכול את העברים. ואונקלוס נתן טעם לדבר" — "ארי בעירא דמצראי דחלין ל' עבראי אכלין")?

ותירץ: "ונראה שישראל הודיעו למצריים שמצות השם עלינו לשחטו למטה, כי בזה יושחט גם למעלה", והיינו, שהשינוי בלקיחת ושחיטת השה בעשור לחודש הי' רק בנוגע לכוונת השחיטה — שכוונתם היתה לשחוט את הע"ז של מצרים, משא"כ עד עתה היתה כוונת השחיטה לצורך האכילה בלבד (ולא בשביל לבטל את הע"ז, שהרי אדרבה: "הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז"¹⁷).

וכיון שבפועל ובגלוי לא הי' שום שינוי בלקיחת ושחיטת השה (שהרי גם עד עתה היו ישראל שוחטין ואוכלין אלים וכבשים בכל יום), והשינוי הי' רק בנוגע למחשבה וכוונה — נמצא, שלא הי' זה נס בגלוי, אלא נס בהעלם (בענין הכוונה).

ונוסף לזה: גם השינוי בענין הכוונה — הי' רק אצל בני"י, ואילו אצל המצריים לא הי' בנס שום פעולה חיובית, אלא רק פעולה שלילית, ש"לא היו רשאים לומר להם דבר", כך, שהנס הוא בהעלם.

ואילו הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" הוא נס בפועל ובגלוי, ובאופן שאצל המצריים גופא נעשה השינוי דאתהפכא, ובזה גופא — לא רק באופן ד"וסכסכתי מצרים במצרים"¹⁸, אלא יתירה מזה: "למכה מצרים

17) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא

בשלח יד, כח. שמו"ר פמ"ג, ח. הובא ביל"ר בשלח יד, כט.

18) ישע"י יט, ב.

14) שמו"ר פ"א, כח.

15) ראה באר היטב שם.

16) מקץ מג, לב.

בבכוריהם", והיינו, שהענין דאתהפכא הי' אצל "בכורי מצרים", שמורה על התוקף והמובחר והעיקר של מצרים (שכל שאר מצרים טפלים ובטלים אליהם ונמשכים אחריהם)¹⁹, והיינו, שגם התוקף דמצרים סייע לקדושה (שעי"ז נעשית הוספה בקדושה) — מעין כללות הענין דיצי"מ שהי' גם באופן דאתהפכא, שהמצריים עצמם שילחו וגרשו את בני"מ מצרים²⁰.

ה. ועפ"ז מובן הטעם שרבינו הזקן מביא (לא את דברי הטור, אלא) את דברי התוס' — שהנס דשבת הגדול הוא "למכה מצרים בבכוריהם": נת"ל בדברי רבינו הזקן ש"בשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים" של יצי"מ, שזהו לפי שענינו של יום השבת ש"מיני' מתברכין כולהו יומין".

וכיון שהענין דיצי"מ הו"ע הגילוי (כנ"ל ס"א), הנה גם ה"נס גדול" שהי' בשבת שלפני הפסח (שמנו מתברך הפסח) צריך להיות נס גלוי. ולכן הביא רבינו הזקן את דברי התוס' שה"נס גדול" הוא הענין ד"למכה מצרים בבכוריהם" (ולא את דברי הטור שהנס הוא ש"היו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דברי") — כי רק נס זה הוא נס גלוי (כנ"ל ס"ד).

ו. ו"הימים האלה נזכרים ונעשים"²¹ — שעי"ז ש"נזכרים", חוזרים ו"נעשים" אותם ענינים כפי שהיו בפעם הראשונה, ובאופן גלוי. ולא עוד אלא שבענין זה ניתוסף עתה עוד יותר מכפי שהי' ב"שבת הגדול" בפעם הראשונה, כפי שיתבאר לקמן.

* * *

ז. כדי לבאר מה ניתוסף עתה בענינו של "שבת הגדול" — יש להקדים ולבאר תחילה מ"ש²² "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות": איתא בזהר²³: "כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כימי, כיום מבעי לי, דהא בחד זמנא נפקו?"

ומתרץ בזהר: "כאינון יומין עילאין וכו'", והיינו, שיצי"מ היתה קשורה עם ה"יומין עילאין" שהם ז' הספירות, כמ"ש²⁴ "מצות יאכל את

19) כמו שכל הגאולות נמשכים אחר גאולת מצרים, שלכן היתה גאולת מצרים יכולה להיות גאולה שלימה, כידוע שאילו זכו כו' (ראה לקו"ש ח"כ ע' 230. וש"נ).
20) ראה ס"פ שמות. בא יב, לג. ועוד.
21) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)
פכ"ט.
22) מיכה ז, טו.
23) ח"ג קעו, א. וראה ח"א בהשמטות רסא, ב.
24) בא יג, ז. וראה לקו"ת פרשתנו יב, ב. סידור (עם דא"ח) סדר הגדה רחצ, ב. ובכ"מ.

שבעת הימים", כך, שביום אחד של יצי"מ יצאו ממצרים וגבולים כל שבעת הימים, זו הספירות, ולכן נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים", לשון רבים.

(ב) התירוץ שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁵,

— שלהיותו בן יחיד, התחילה נשיאותו מיד באותו רגע ממש שבו נסתלק אביו (כמבואר ברמב"ם²⁶ "שהמלכות ירושה .. כל השררות וכל המינויין שבישראל ירושה לבנו כו", ללא צורך בפעולה נוספת), ביום ב' ניסן, שחל בימים שלפני השבת, ועולה ביום השבת שלאחריו, שבו נעשה הענין ד"ויכולו"²⁷ בנוגע לכל עניני השבוע, שעומדים באופן של כלין²⁸ ויציאה מכל המיצרים וגבולים (בדוגמת הענין דיצי"מ), ועד לעלי' לבחי' עתיקא קדישא, שבכחות הנפש הו"ע התענוג; וזהו גם הפירוש השני ב"ויכולו", מלשון תענוג²⁸. ועז"נ "חמדת ימים אותו קראת"²⁹, וכן "וקראת לשבת עונג"³⁰ (דלכאורה היכן מצינו שנקרא כך בתורה? אלא זהו מ"ש "ויכולו", שהו"ע התענוג)³¹ —

ש"מזמן יציאת מצרים עד גאולה העתידה לבוא בב"א הם ימי צאתך מארץ מצרים, ולכן אמר כימי ל' רבים", והיינו, שיצי"מ היא התחלת הגאולה העתידה, כך, שבכל יום יוצאים ממצרים ומתקרבים לביאת המשיח. וב' תירוצים אלו — "אלו ואלו דברי אלקים חיים"³², שכן הוא אפילו בענין של מחלוקת, ועד למחלוקת של ב"ש וב"ה, שעל זה אמרו "ב"ש במקום ב"ה אינה משנה"³³, והיינו, שלא זו בלבד שאין הלכה כב"ש, אלא עוד זאת ש"אינה משנה", ואעפ"כ "אלו ואלו דברי אלקים חיים", ועאכו"כ בנדו"ד, שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כיון שאפשר לתווך ביניהם.

ח. והענין בזה:

עיקר הענין דיצי"מ נגמר ונשלם בקריעת ים סוף, שהרי לפני"ז הי' עדיין פרעה בתקפו, ובנ"י התיירו או ממנו, ורק בקרי"ס נגמר ונשלם הענין דיצי"מ³⁴.

ועד"ז מצינו גם בגאולה העתידה, כמ"ש³⁵ "והניף ידו על הנהר גו'

(25) רד"ה כימי צאתך תש"ח (סה"מ) 30 ישע"י נח, יג.
 (26) ה' מלכים פ"א ה"ד"ב. 31 ראה מחזור ויטרי תפלת שבת סק"ג.
 (27) בראשית ב, א. בעה"ט עה"פ שם, ב.
 (28) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב) 32 עירובין יג, ב. וש"נ.
 (29) אילך. כרך ג — תקח, א ואילך. 33 ברכות לו, רע"ב. וש"נ.
 (30) תפלת העמידה דש"ק. 34 ראה תו"מ חמ"ו ע' 331. וש"נ.
 (31) תורה העמידה דש"ק. 35 ישע"י יא, טו.

והכהו גו';³⁶ אלא שביצי"מ הי' ענין הבקיעה ב"ים סוף", סופא דכל דרגין, בחי' המלכות, שהו"ע הדיבור, ואילו לעת"ל יהי' ענין הבקיעה ב"נהר", בחי' בינה, שהו"ע המחשבה.³⁶

אמנם, לכאורה כיצד יכולים לבוא מהבקיעה בספירת המלכות בקרי"ס לבקיעה בספירת הבינה — הרי הסדר בקדושה הוא לאט לאט כו', ואי אפשר לדלג ולקפוץ בבת אחת?

אך על זה ישנו ה"ממוצע" בין ספירת המלכות לספירת הבינה — שזהו כללות מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, שעיי"ז פועלים בכל הספירות שבינתיים, ועיי"ז באים לענין הבקיעה בספירת הבינה לעתיד לבוא. ועפ"ז יש לתווך ב' התירוצים-פירושים הנ"ל: הענין דיצי"מ הי' אמנם בכל ז' הספירות, אבל ענין זה הי' בהעלם, ואילו ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, בין יצי"מ לגאולה העתידה, הרי זה נפעל בגלוי, כך, שבבוא הגאולה יהי' ענין זה בגלוי בכל הספירות. ולהעיר, שענין זה יכול להיות גם באופן של מהירות, כמארו"ל³⁷ "זכו אחישנה".

ואף שמבואר בשערי אורה³⁸ שיש מעלה כאשר הגאולה היא "בעתה"³⁹, שאז מבררים את כל הניצוצות, מבלי שישאר בגלות אפילו ניצוץ אחד, משא"כ כאשר הגאולה היא באופן ד"אחישנה", הנה מצד המהירות יכול להיות שישארו כמה ניצוצות — הרי כשישנו מעמד ומצב ד"זכו" בתכלית השלימות, אזי ישנם ב' המעלות, הן מעלת המהירות, והן מעלת בירור כל הניצוצים,

ועד — באופן נעלה יותר מאשר ביצי"מ, שאף שכיררו את הניצוצות, כמ"ש⁴⁰ "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", הרי במצרים נתבררו רק ר"ב ניצוצות, כמ"ש⁴¹ "וגם ערב רב עלה אתם", ועדיין נשארו פ"ו ניצוצות (במדינות אחרות), ואילו לעת"ל יתבררו כל הניצוצות,

שעיי"ז ניתוסף העילוי ד"רב תבואות בכח שור"⁴², ונעשה שלום כריבוי וברכה כריבוי וכו'⁴³, וכמדובר בשבת שלפנ"ז⁴⁴ שכל זה נפעל גם כאשר בני"מ נמצאים במעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"⁴⁵.

(36) ראה ד"ה והניף ידו על הנהר גו' בלקו"ת פרשתנו טז, ד ואילך. סד"ה כימי צאתך גו' שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' ...).
 (37) סנהדרין צח, א.
 (38) שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך.
 (39) ישע"י ס, כב.
 (40) לך לך טו, יד.
 (41) בא יב, לח. וראה תו"מ חכ"ה ע' 52. וש"נ.
 (42) משלי יד, ד.
 (43) אסת"ר בסופו.
 (44) וש"נ.
 (45) מגילה יד, א. וש"נ.

ט. ועפ"ז מובן החידוש וההוספה בשבת הגדול עתה לגבי שבת הגדול בפעם הראשונה:

נוסף לכך שמצד ההלכה ד"מעלין בקודש"⁴⁶ צ"ל הוספה בכל שבת הגדול לגבי שבת הגדול שלפניו — הרי מובן, שככל שהולכים ומתקרבים לביאת המשיח הולך וניתוסף בכירור הניצוצות, שישנו מספר גדול יותר של ניצוצות שכבר נתבררו, ומובן שעיי"ז ניתוסף עילוי גדול יותר (וכמו שאינו דומה ענין קודם שנעשה בו המצוה לגבי לאחרי שנעשה בו המצוה).

ועד שבאים לתכלית הענין — שיומשך בגלוי ובפועל, שהרי "המעשה הוא העיקר"⁴⁷, ה"מעשה" של הקב"ה, שיביא את הגאולה האמיתית והשלימה, בעגלא דידן.

* * *

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כימי צאתך מארץ מצרים.

* * *

יא. לפני הדיבור בפירוש רש"י — יש לדבר מענינא דיומא, בנוגע למצוה שהזמן גרמא (כפי שכבר דובר ונדפס⁴⁸, וכבר הכריזו על זה): כל אלו שיש להם השפעה על חוג מבנ"י, הן חוג גדול והן חוג קטן, ובאמת, מי הוא זה שיכול למדוד אם זה חוג גדול או חוג קטן, בה בשעה שאפילו נפש אחת מישראל היא "עולם מלא"⁴⁹, ובפרט כפי שרואים במוחש במדינה זו שכל אחד יש לו השפעה על חוג גדול — עליהם לנצל את השפעתם כדי לפעול בנוגע לכל עניני הפסח, ובפרט בענין מצה שמורה.

והענין בזה — שבכלל צריך לנצל את אפשרות ההשפעה על הזולת עבור עניני תומ"צ. ואפילו אלו שההשפעה שלהם היא רק בענינים גשמיים, הרי זה צריך להיות באופן ד"בכל דרכיך דעהו"⁵⁰, — ולהעיר שהענין ד"דעהו" שייך לענין המצה, שקשורה עם ענין הדעת, כמבואר בדרושי חסידות⁵¹ שזהו בדוגמת הענין ש"אין התינוק יודע לקרות אבא כו' עד שיטעום טעם דגן"⁵² —

(46 ברכות כח, א. וש"נ.

(50 משלי ג, ו.

(47 אבות פ"א מי"ז.

(51 ראה סידור ולקו"ת שבהערה 24. ד"ה

(48 ראה תו"מ ח"א ס"ע 177 ואילך.

כימי צאתך גו' שנאמר בהתועודות פ"ג (לעיל

ע' ...). ובכ"מ.

(52 ברכות מ, סע"א.

(49 סנהדרין לו, סע"א (במשנה). וש"נ.

וכ"ש אלו שיש להם השפעה ברוחניות, הרי בודאי צריכים לנצל זאת כדי לדבר אודות כל עניני הפסח, ובפרט בנוגע לענין המצה, שתהי' מצה שמורה וכו'.

ועי"ז יפעלו אצל רוב בני, רובם ככולם ועד לכל ישראל, שיהי' אצלם חג כשר ושמח,

ואז — הנה ע"פ מ"ש⁵³ "היום אם בקולו תשמעו", תהי' ביאת המשיח ("אתי מר"⁵⁴, דא מלכא משיחא) באותו יום — "היום", שיבוא ויגאלנו, בקרוב ממש.

* * *

יב. בהמשך להמדובר לעיל (ס"א) אודות דברי רבינו הזקן "שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים" — הרי אין לך פירוש רש"י מתאים יותר מאשר הפירוש על הפסוק⁵⁵ "אם על תודה יקריבנו", "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו".

והרי כללות הענין ד"קרבן תודה" שייך רק כאשר ישנו ביהמ"ק, ולכן הרי זה שייך לחודש ניסן, כי, "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל"⁵⁶, כביאת משיח, ואז יבנה גם ביהמ"ק השלישי, ויוכלו להקריב קרבן תודה על הנסים כו'.

ובפרטיות יותר:

בניסים גופא יש חילוקי דרגות, ולדוגמא: נס פורים, הנה אע"פ שהי' אז מעמד ומצב ש"רבים מעמי הארץ מתיידיים כי נפל פחד היהודים עליהם"⁵⁷, מ"מ, קודם שאירע הנס, היו בני במעמד ומצב של מורא ופחד, עגמת-נפש וכו', אלא שסוכ"ס אירע נס;

אך ישנו אופן נעלה יותר בנס — כפי שיהי' לעתיד לבוא ש"בשובה ונחת תושעון"⁵⁸, כך שמלכתחילה אין ענין של עגמת-נפש.

וע"ד הנס ד"אשד הנחלים"⁵⁹, "שהיו ההרים גבוהים והנחל עמוק וקצר וההרים סמוכים זה לזה .. והדרך עובר בתוך הנחל, אמרו אמוריים, כשיכנסו ישראל לתוך הנחל לעבור, נצא מן המערות בהרים שלמעלה מהם, ונהרגם בחצים ואבני בליסטראות, והיו אותן הנקעים בהר של צד מואב, ובהר של צד אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות ושדים

53) תהלים צה, ז. וראה סנהדרין צח, (56) ר"ה, יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.
 57) אסתר ח, יז.
 58) סנהדרין שם.
 59) פרשתנו ז, יב.
 58) ישעי' ל, טו.
 59) חוקת כא, טו ובפרש"י.

כולטין לחוץ, כיון שבאו ישראל לעבור נודעזע ההר של א"י . . ונתקרב לצד הר של מואב, ונכנסו אותן השדים לתוך אותן נקעים והרגום — שכאן לא הי' אצל בני ענין של עגמת נפש כו', שהרי "עברו ישראל על ההרים ולא ידעו הנסים האלו, אלא ע"י הבאר . . (ש)ירדה לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים כו'".

ובאופן כזה הי' גם הנס של שבת הגדול:

ובהקדים — שכיון ש"בשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים", הרי ע"פ הכלל "כל התחלות קשות"⁶⁰, בהכרח לומר שבשבת הגדול הי' נס נעלה יותר מאשר ביצי"מ. ולכאורה מהי המעלה המיוחדת בנס של שבת הגדול?

אך הענין הוא — שהנס דיצי"מ בא לאחרי העגמת-נפש דקושי השעבוד בעבודת פרך וכו', משא"כ בנוגע לנס ד"למכה מצרים בכוריהם" שהי' בשבת הגדול, שלא הי' תחילה ענין של עגמת נפש כלל, כיון שבנ"י לא ידעו מכל המאורע, שהרי ביום השבת לא יצאו ממקום מושבם בארץ גושן, אלא בכורי מצרים באו אליהם לארץ גושן, ושאלו אותם ע"ד השה, ולאחרי ששמעו את מענה בני, הלכו להם, ובנ"י לא ידעו כל המשך הדברים שאירע לאח"ז, ורק לאח"ז גילו זאת לבנ"י, כדי שלא יהי' באופן ש"בעל הנס אינו מכיר בנסו"⁶¹.

וזוהי המעלה בנס של שבת הגדול לגבי כללות הענין דיצי"מ — שזהו בדוגמת הנס ד"בשובה ונחת תוושעון" לעת"ל.

יג. הביאור⁶² בפירושו רש"י⁶³, "אם על תודה יקריבנו", "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות, שכתוב בהן⁶⁴ יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה, אם על אחת מאלה⁶⁵ נדר שלמים הללו (שעז"נ)⁶⁶ "וזאת תורת זבח השלמים", שלמי תודה הן,

אינם מתעכבים על זה), וע"פ הביאור, רואים גודל הדיוק בפירושו רש"י בכל תיבה כו'.

64 תהלים קז, ח. טו. כא-כב. לא.

65 שזהו מ"ש בהתחלת פירושו "אם על דבר הודאה כו'", והוצרך לחזור ולכפול — בהתאם לכלל שכתב בפ' וארא (ו, ל) "כך היא השיטה כאדם האומר נחזור על הראשונות", שלכן "שנה הכתוב, כיון שהפסיק הענין", ועד"ז בנדר"ד, שהפסיק לבאר כל ד' הסוגים שחייבים בקרבן תודה.

66 (66) שם, יא.

60 מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.

61 נדה לא, א.

62 במהלך השיחה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בבת-שחוק: שמעתי פעם א' שאמר, שחבל לו לומר תירון — לאחרי שבנה קושיא וכו' — כיון שאדם חס על מעשה ידיו, ולאחרי שיאמר תירון, אזי יפול כל בנין הקושיא! ...

63 כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שבכלל הרי זה "א' געשמאקע רש"י"; בהשקפה ראשונה הרי זה רש"י פשוט, אבל כאשר מעיינים היטב, רואים שישנם המון קושיות (אף שמפרשי רש"י

וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן" (שזהו החידוש בפרשתנו לגבי מש"נ בפ' ויקרא),

— דכיון שתמיד צריכים להודות לה, והרי לא יתכן שכל אחד מישראל יתחייב בקרבן תודה בכל יום, עכצ"ל, שהחיוב דקרבן תודה הוא רק "על נס שנעשה לו". אבל לא על כל הנסים — שהרי בהיות בני" במדבר היו להם נסים רבים, ובודאי לא נתחייבו כל ס"ר בני" בקרבן תודה בכל יום, אלא רק הנסים "שכתוב בהם יודו לה' חסדו גו' ויזבחו גו'". וכיון ש"ויזבחו גו'" נתפרש גבי חולה, הוצרך רש"י לפרט שכן הוא בכל ד' הנסים שנזכרו שם. והזכירם על הסדר שאירעו אצל בני" (ולכן נקט בלשון רבים): תחילה עברו את הים ("יורדי הים"⁶⁷, ולא "באניות"), ואח"כ הלכו במדבר, ואח"כ נגזר עליהם להיות סגורים במדבר, ואח"כ מוסף סוג הד' שלא אירע אצל בני" — "חולה שנתרפא" (בלשון יחיד) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁶⁸ בלקו"ש ח"י"ב ע' 20 ואילך.

יד. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כאמור לעיל — ענינו של שבת הגדול הוא "התחלת הגאולה והנסים" דיצי"מ, ובמילא הרי זה גם התחלת הגאולה האמיתית והשלימה, ש"בניסן עתידין להגאל", ואז יקריבו קרבן תודה.

וכפי שמבאר הצ"צ⁶⁹ — שיום ההילולא שלו בי"ג ניסן — מארז"ל⁷⁰ שלעתיד לבוא יתבטלו כל הקרבנות חוץ מקרבן תודה, שמצד אותו הטעם שיתבטלו כל הקרבנות, מטעם זה גופא יקריבו קרבן תודה, שזוהי ההודאה להקב"ה על ענין זה גופא.

וכן תהי' לנו — בחודש ניסן זה, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

68) בשילוב ליל ב' דחה"פ; אחש"פ וש"פ שמיני תשכ"ח.

69) ראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקעב ואילך. יהל אור ע' שסט ואילך.

70) ויק"ר פרשתנו פ"ט, ז.

67) ובלשון רבים, דקאי על כל בני" (אף שנס זה יכול להיות גם אצל יחיד, כפי שמצינו בגמרא (חולין ז, א) בנוגע לר' פינחס בן יאיר).

הוספה

א

בי"ה, י"ג מני"א תשי"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מו' מני"א ובו פ"נ עבור בנו הבכור ... שי שמצב
בריאותו אינו כדבעי כי הוא עצבני וכו':

הנה בטח הי' אתנו אצל רופא מומחה במקצוע זה, ואם לא עשה כזאת
עד עתה, כדאי שיעשה עתה, וימלא כהוראת הרופא. ויש לסַדֵּר אשר בנו ילבש
טלית קטן ויזהר מלכת בגילוי ראש – לא רק במשך היום אלא גם בעת השינה.
וישן בחדר שהמזוזות נבדקו והם כשרות. ואקוה שיוכל לבשרני טובות מהטבת
בריאותו, ולמותר להעירו ע"ד ההתחזקות בשלשת השיעורים השוים לכל נפש
מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע והם בחומש תהלים ותניא,
שבטח ידוע לו אודותם. וכן זוגתו תחי' תפריש בכל עש"ק וערב יו"ט איזה
פרוטות לצדקה קודם הדלקת הנרות,
בברכה – המחכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, יא' מ"ח תשי"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' נפתלי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מל' תשרי, בו כותב ר"פ ממשפחתו ובעיקר בהנוגע לאביו
ע"ה והכתבי יד מאמרי חסידות שבעזבונו ונמצאים תחת ידו.

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (הבר, תשס"א).

ב

מוה' נפתלי: יוסיפזאָהן, ת"א. אגרת נוספת אליו – אג"ק חכ"ג אגרת ח'תתי.

ומובן וגם פשוט, שמעונין הנני לראותם ולעיין בהם, כי אם כל דבר וענין שבתורה, הרי זה חכמתו ורצונו של הקב"ה, וכמבואר בארוכה בכו"כ מקומות ומהם בספר תניא קדישא פרק ה' ובכמה מקומות שם, כמצוין במפתח ענינים הנדפס בסופו (תניא הוצאת קה"ת) הרי נוסף בהנ"ל גם ענין שכלי כפשוטו, דמילתא אלבישיהו יקרא, ובפרט שכותב שאביו למד אצל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, שהרי עפ"י יש אפשריות שנמצאים שם מאמרים ששמעם בעצמו, ות"ח ת"ח מראש בעד שילוח הכתבי יד לכאן,

ומהנכון באם ידועים לו פרטים אודות לימוד אביו בליובאוויטש (השנה, שמות הר"מ והר"י, הכתה וכו') א"ת אה"י לו גם בעד כתבו פרטים אלו.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ בעל מרץ ורב פעלים וכו' מוה' מנחם שי' מלוב, שדבר אתו ע"ד האמור, עוסק בחיפוש אחרי כתבי יד בהתמסרות נפשית אבל ח"ו לא בשביל קבלת פרס גשמי, ומדגיש הנני **גשמי**, כי שחר הרוחני בעד מציאת ד"ת, ודברי תורה כהנ"ל המהולים התעוררות ליראת שמים ואהבת השם, כידוע לכל לומדי מאמרי רבותינו נשיאינו, ובפרט שע"י יתפרסמו הענינים לרבים, שכרו רב מאד, ומובן וגם פשוט של כל אלו המסייעים בידו ולכל לראש בעלי הכתבי יד אשר יתנום בחפץ לב.

וגדול זכותו של כי בעד המציאו הכתבי יד האמורים, ואזכירו בזה על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, אשר עשירות בשנים חיפש והשתדל להשיג מאמרי רבותינו נשיאינו, ובודאי יוסיף זה בהתעוררות ר"ר מבעל הציון עליו ועל זוגתו תחי' להענינים אודותם כותב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובנתינת ת"ח מראש.

נ.ב.

במ"ש אודות ביאור בהענין מהו שכינה וכו', יעיין בספר תניא קדישא במפתח ענינים שלבסופן, כמה ביאורים ופרטים בזה, ובודאי ירווה צמאונו וכן בספר תורה אור לרבנו הזקן ד"ה לא טוב היות האדם לבדו, המבאר ביחוד ענין דגלות השכינה אודותו שואל.

דמילתא אלבישיהו יקרא: שבת יו"ד, ב (מעיל דמיו יקרים למי שרגיל ללובשו, כלומר, לפי שאתה תלמידו של רב ורגיל בשמועותיו, אתה מחזר אחריהם — פרש"י).
א"ת: = אסיר תודה.

מוה' מנחם שי' מלוב .. עוסק בחיפוש אחרי כתבי יד: ראה גם אג"ק ח"ח אגרות רמתקיי'רתקיא.

ביאור בהענין מהו שכינה וכו': ראה גם אגרת אליו — אג"ק ח"ג שם.
תורה אור .. ד"ה לא טוב היות האדם לבדו: בראשית ד, סע"ד ואילך.

בהזדמנות זו אין ברשותי שלא למלאות שליחותא דרבנן הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ע"ד גודל התועלת בשמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא בכל יום, והם א) אמירת השיעור תהלים חדשי – כפי שנחלק התהלים לימי החדש, – בכל יום אחר תפלת הבקר, ב) לימוד פרשה חומש מהסדרה של השבוע (ביום ראשון מהתחלת הסדרה עד פרשת שני, ביום שני מפרשת שני עד שלישי וכו') ג) לימוד שיעור תניא, – כפי שנחלק התניא לימות השנה. אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר שוים הם לכל נפש וסגולה לכמה ענינים.

ב"ה.

הגיע מבית הבורד

תורת מנחם

התוועדויות כרך מט

הכולל את כל המאמרים והשיחות

מש"פ בשלח, יו"ד שבט עד כ"ה סיון ה'תשכ"ז

*

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות
הילדה נאוה שתחי
ליום הולדתה חיי שבט, היתשעי"ג
ולזכות אחי ואחיותי
מענדל, גאלדא ליבא, חי' מושקא,
לוי יצחק ויוסף משה שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת ר' שמואל וזוגתו מרת חנה אסתר שיחיו גופין
ולזכות זקניהם שיחיו